EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 27.7.2018
COM(2018) 350 final

2018/0214 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin liittymisestä alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Vuonna 1958 tehty Lissabonin sopimus alkuperänimitysten suojasta ja niiden kansainvälisestä rekisteröinnistä on Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) hallinnoima sopimus. Se on avoin teollisoikeuden suojelemista koskevan Pariisin yleissopimuksen osapuolille. Sen sopimuspuolten on suojattava alueillaan toisten sopimuspuolten tuotteiden alkuperänimitykset, jotka on hyväksytty ja suojattu sellaisina alkuperämaassa ja rekisteröity WIPOn kansainvälisessä toimistossa, jollei sopimuspuoli ilmoita yhden vuoden kuluessa rekisteröinti-ilmoituksesta, ettei se voi taata suojaa.

Unionin jäsenvaltioista seitsemän on Lissabonin sopimuksen sopimuspuolia: Bulgaria (vuodesta 1975), Tšekki (vuodesta 1993), Slovakia (vuodesta 1993), Ranska (vuodesta 1966), Unkari (vuodesta 1967), Italia (vuodesta 1968) ja Portugali (vuodesta 1966). Kolme unionin jäsenvaltiota on allekirjoittanut sopimuksen, muttei ole ratifioinut sitä (Kreikka, Romania ja Espanja). Unioni ei ole Lissabonin sopimuksen sopimuspuoli, koska sen jäsenvaltioina voi olla vain valtioita.

Lissabonin sopimusta tarkistettiin vuosien 2009 ja 2015 välisenä aikana seuraavasti: i) nykyisiä puitteita hienosäädettiin, ii) lisättiin määräyksiä, joiden mukaan Lissabonin sopimusta sovelletaan myös maantieteellisiin merkintöihin ja iii) lisättiin hallitustenvälisten järjestöjen, kuten EU:n, liittymismahdollisuus.

Neuvosto hyväksyi 7. toukokuuta 2015 päätöksen, jolla annettiin komissiolle lupa osallistua Genevessä 11.–21. toukokuuta 2015 pidettyyn diplomaattikonferenssiin, jossa hyväksyttiin alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirja, jäljempänä ’Geneven asiakirja’, 20. toukokuuta 2015. Kyseinen päätös korvattiin luvan antamisesta aloittaa neuvottelut alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä koskevasta tarkistetusta Lissabonin sopimuksesta 5 päivänä maaliskuuta 2018 annetulla neuvoston päätöksellä (EU) 2018/416 Euroopan unionin tuomioistuimen 25. lokakuuta 2017 asiassa C-389/15 antaman tuomion huomioon ottamiseksi.

Geneven asiakirjalla laajennetaan Lissabonin sopimuksen soveltamisala alkuperänimityksistä kaikkiin maantieteellisiin merkintöihin. Se on yhteensopiva WTO:n teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista tehdyn sopimuksen (TRIPS-sopimuksen) ja maataloustuotteiden maantieteellisiä merkintöjä koskevan unionin lainsäädännön mukainen, ja siinä sallitaan kansainvälisten järjestöjen (kuten Euroopan unionin) tulla sopimuspuoliksi.

Tarkistetussa sopimuksessa esitetään ehdot, edellytykset ja menettelyt, jotka liittyvät suojan hakemiseen sopimuspuolten rekisteröidyille alkuperänimityksille ja maantieteellisille merkinnöille, sekä sallitaan eräille tahoille asianmukaiset takeet ja siirtymäkaudet.

Hakumenettelyjen ja kansainvälisen rekisteröinnin osalta sopimuspuoli voi vaatia ilmoitusta aikeesta käyttää tarvittaessa oman kansallisten lainsäädäntönsä mukaista suojaa (Geneven asiakirjan 5 artiklan 5 kohta ja Lissabonin sopimusta ja Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaa koskevien yhteisten täytäntöönpanomääräysten, jäljempänä ’täytäntöönpanomääräykset’, 5 säännön 4 kohta). Tuotteen ominaisuuksien ja maantieteellisen alkuperän välistä yhteyttä koskevat tiedot olivat

vanhan Lissabonin sopimuksen mukaan vapaaehtoisia; alkuperänimitystä tai maantieteellistä merkintää ei kuitenkaan vastaisuudessa suojata sopimuspuolessa, jos tämä vaatimus on sopimuspuolessa pakollinen eikä hakemus ole sen mukainen. Hakijan on mainittava hakemuksessa parhaan tietämyksensä perusteella, onko tietyille alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän osatekijöille myönnetty suojaa (5 säännön 5 kohta).

Rekisteröintimaksuja korotetaan 500 Sveitsin frangista 1 000 Sveitsin frangiin, ja jäsenillä on vastaisuudessa enemmän mahdollisuuksia suorittaa maksuja talousarvion kartuttamiseksi tarpeen vaatiessa. Jokaisesta vanhasta järjestelmästä uuteen järjestelmään siirrettävästä maantieteellisestä merkinnästä peritään 500 Sveitsin frangin siirtomaksu. Sopimuspuolelta voidaan vaatia yksittäistä maksua kansainvälisen rekisteröinnin perusteellisesta tutkinnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Asiakirjan 9 artiklassa määrätään jokaisen sopimuspuolen velvollisuudesta suojata rekisteröidyt alkuperänimitykset ja maantieteelliset merkinnät alueellaan oikeusjärjestyksensä ja -käytäntönsä puitteissa mutta tämän asiakirjan ehtojen mukaisesti, ellei sen alueella mahdollisesti voimaan tulevasta kieltäytymisestä, luopumisesta, mitätöimisestä tai peruuttamisesta muuta johdu.

Asiakirjan 11 artiklassa määrätään suojan sisällöstä. Asiakirjan 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jokaisen sopimuspuolen on säädettävä oikeudellisista keinoista, joilla estetään alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän käyttö samanlaisista mutta eri alkuperää olevista tavaroista sekä tavaroista, jotka eivät ole samanlaisia, tai palveluista, jos tällainen käyttö osoittaisi tai vihjaisi, että asianomaisten tuotteiden tai palvelujen ja edunsaajan välillä olisi yhteys, ja todennäköisesti vahingoittaisi näiden etuja, tai jos tällainen käyttö todennäköisesti vahingoittaisi, heikentäisi tai hyödyntäisi epäoikeudenmukaisesti alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän mainetta. Lisäksi 11 artiklan 1 kohdan b alakohta kattaa muut käytännöt, jotka saattaisivat johtaa kuluttajaa harhaan tavaran todellisen alkuperän, lähtöisyyden tai luonteen suhteen. Asiakirjan 11 artiklan 2 kohdassa laajennetaan 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisala koskemaan TRIPS-sopimuksen 23 artiklan 1 kohdassa määrättyjä tapauksia (”myös silloin kun tavaran todellinen alkuperä ilmoitetaan tai silloin kun alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä on käännetty tai siihen on liitetty ilmaisu kuten ’tyylinen’, ’laatuinen’, ’tyyppinen’, ’tapainen’, ’jäljitelmä’, ’menetelmä’, ’tuotettu kuten’, ’kaltainen’, ’samanlainen’ tai muu vastaava ilmaisu) muttei kuitenkaan rajoiteta sitä vain viineihin ja tislattuihin alkoholijuomiin.

Asiakirjan 12 artiklalla varmistetaan, että suojatuista nimityksistä ei tule yleisnimiä.

Asiakirjan 13 artiklan 1 kohdassa määrätään nimenomaisesti alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen rinnakkaiselosta aiempien tavaramerkkioikeuksien kanssa; WTO:n paneelin EU:n ja USAn/Australian välisessä riitatapauksessa (DS174/DS290) antamien päätelmien mukaan kyseinen rinnakkaiselo perustuu TRIP-sopimuksen 17 artiklaan. Asiakirjan 13 artiklan mukaan sopimuspuoli voi säätää rajoitetusta poikkeuksesta tavaramerkkioikeuksiin siten, että tällaisen aiemman tavaramerkin omistaja ei tietyissä olosuhteissa pysty estämään suojan myöntämistä rekisteröidylle alkuperänimitykselle tai maantieteelliselle merkinnälle tai rekisteröidyn alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän käyttöä kyseisessä sopimuspuolessa.

Ilmoituksessa, jonka mukaan kansainvälisen rekisteröinnin vaikutuksia kieltäydytään hyväksymästä, on mainittava kaikki kieltäytymisen perusteet (15 artikla). Kieltäytyminen voidaan peruuttaa yhteisissä täytäntöönpanomääräyksissä täsmennettyjä menettelyjä noudattaen (11 sääntö). Vaikka Geneven asiakirjassa ei viitata nimenomaisesti neuvotteluihin, joiden tarkoituksena on peruuttaa alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän suojaamisesta kieltäytyminen, tällaisia neuvotteluja voidaan käydä nimenomaisen viittauksen puuttumisesta huolimatta.

Asiakirjan 17 artiklassa (Siirtymäkausi) määrätään mahdollisuudesta ottaa käyttöön siirtymäkausi aiemman käytön lopettamiseksi.

Rekisteröidyn alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän mitätöimisperusteita koskevassa 19 artiklassa ei viitata mitätöimisperusteisiin, joten sopimuspuolet voivat vedota omiin kansallisiin sääntöihinsä ottaen huomioon EU:n lainsäädäntö, jossa ei myöskään ole luetteloa mitätöimisperusteista.

Geneven asiakirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun viisi sopimuspuolta on sen ratifioinut (29 artiklan 2 kohta).

Unionilla on yksinomainen toimivalta Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjan osalta. Tämä johtuu Euroopan unionin tuomioistuimen 25. lokakuuta 2017 asiassa C-389/15, komissio v. neuvosto, antamasta tuomiosta, jossa täsmennettiin, että Lissabonin sopimuksen tarkistusluonnoksen – eli Geneven asiakirjan – ensisijaisena tarkoituksena on helpottaa ja säännellä Euroopan unionin ja kolmansien maiden välistä kauppaa ja että se on omiaan vaikuttamaan suoraan ja välittömästi tähän kauppaan, joten sitä koskevat neuvottelut kuuluvat Euroopan unionille SEUT-sopimuksen 207 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen kauppapolitiikan alalla SEUT 3 artiklan 1 kohdassa annetun yksinomaisen toimivallan piiriin.

Maataloustuotteiden osalta unioni on ottanut käyttöön yhdenmukaiset ja kattavat maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmät viineille (1970), tislatuille alkoholijuomille (1989), maustetuille viineille (1991) ja muille maataloustuotteille ja -elintarvikkeille (1992). Koska unionilla on yksinomainen toimivalta maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaamisen osalta, jäsenvaltiolla ei pitäisi olla omia maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmiä eivätkä ne saisi suojata Lissabonin järjestelmään kuuluvien kolmansien maiden maataloustuotteiden maantieteellisiä merkintöjä. Niin kauan kuin unioni ei ole Geneven asiakirjan sopimuspuoli, se ei kuitenkaan voi hakea unionin tasolla rekisteröidyille maataloustuotteiden maantieteellisille merkinnöille Lissabonin järjestelmän mukaista suojaa eikä suojata kolmansien maiden maantieteellisiä merkintöjä kyseisen järjestelmän nojalla.

Jotta unioni voisi käyttää täysimääräisesti yksinomaista toimivaltaansa Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjan osalta sekä suorittaa täysimääräisesti tehtävänsä kattavissa maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmissään, EU:n pitäisi ryhtyä sopimuspuoleksi.

Jotta Euroopan unionista voisi tulla Geneven asiakirjan sopimuspuoli, ainakin yhden sen jäsenvaltioista on oltava Pariisin yleissopimuksen sopimuspuoli, ja unionin on ilmoitettava, että se on asianmukaisesti valtuutettu omien sisäisten menettelyjensä mukaisesti tulemaan tämän asiakirjan sopimuspuoleksi ja että sen perussopimuksen nojalla sovelletaan lainsäädäntöä, jonka nojalla maantieteellisille merkinnöille voi saada alueellisia suojanimityksiä. Kaikki jäsenvaltiot ovat Pariisin yleissopimuksen

sopimuspuolia. Siltä osin kuin kyseessä on lainsäädäntö, jonka nojalla maantieteellisille merkinnöille voi saada alueellisia suojanimityksiä, unioni on ottanut perussopimustensa mukaisesti käyttöön yhdenmukaiset ja kattavat maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmät viineille (1970), tislatuille alkoholijuomille (1989), maustetuille viineille (1991) ja muille maataloustuotteille ja -elintarvikkeille (1992).

Komissio pyytää tällä neuvoston päätöstä koskevalla ehdotuksella neuvostolta valtuutusta, jonka nojalla Euroopan unioni voi liittyä Geneven asiakirjaan.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Maataloustuotteiden osalta EU on ottanut käyttöön yhdenmukaiset ja kattavat maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmät viineille (1970), tislatuille alkoholijuomille (1989), maustetuille viineille (1991) ja muille maataloustuotteille ja -elintarvikkeille (1992). Näissä järjestelmissä suojatuilla nimillä on laaja suoja koko EU:ssa, ja hakemusprosesseja on vain yksi. Keskeiset säännökset sisältyvät tällä hetkellä seuraaviin asetuksiin: viinin osalta 17. joulukuuta 2013 annettu asetus (EU) N:o 1308/2013, maustettujen viinien osalta 26. helmikuuta 2014 annettu asetus (EU) N:o 251/2014, tislattujen alkoholijuomien osalta 15. tammikuuta 2008 annettu asetus (EY) N:o 110/2008 ja maataloustuotteiden ja -elintarvikkeiden osalta 21. marraskuuta 2012 annettu asetus (EU) N:o 1151/2012.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Unionin liittyminen Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan on yhdenmukaista EU:n yleisen politiikan kanssa, joka liittyy maantieteellisten merkintöjen suojan edistämiseen ja parantamiseen kahdenvälisten, alueellisten ja monenvälisten sopimusten kautta.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Kun otetaan huomioon sopimuksen kohde, neuvoston päätöksen olisi perustuttava Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklaan ja 218 artiklan 6 kohtaan.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 5 artiklan 3 kohdan mukaan toissijaisuusperiaatetta ei sovelleta EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ilman liittymistä unioni ja sen jäsenvaltiot eivät voisi edelleenkään hyötyä Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjasta. Koska unionilla on yksinomainen toimivalta yhteisen kauppapolitiikan yhteydessä, teollisoikeuksien kaupalliset näkökohdat mukaan lukien, EU:n jäsenvaltiolla ei pitäisi olla omia maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmiä eivätkä ne saisi suojata Lissabonin järjestelmään kuuluvien kolmansien maiden maataloustuotteiden maantieteellisiä merkintöjä. Niin kauan kuin unioni ei ole sopimuspuoli, se ei voi hakea EU:n tasolla rekisteröidyille maataloustuotteiden maantieteellisille merkinnöille Lissabonin järjestelmän mukaista suojaa eikä suojata kolmansien maiden maantieteellisiä merkintöjä kyseisen

järjestelmän nojalla. Jotta EU voisi käyttää täysimääräisesti yksinomaista toimivaltaansa maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen osalta Lissabonin järjestelmässä, EU:n pitää liittyä jäseneksi.

- **Toimintatavan valinta**

  Ottaen huomioon Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjan 28 artikla (Tämän asiakirjan sopimuspuoleksi tuleminen) asianmukainen oikeudellinen väline on neuvoston päätös Euroopan unionin liittymisestä Geneven asiakirjaan.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

  Ei sovelleta

- **Sidosryhmien kuuleminen**

  EU:n liittymisestä alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan koskeva etenemissuunnitelma julkaistiin 21. joulukuuta 2017. Sidosryhmät saivat jättää kommentteja 18. tammikuuta 2018 asti. Annetussa määräajassa saatiin kahdeksan kommenttia. Yhtä lukuun ottamatta kaikissa kommenteissa suhtauduttiin aloitteeseen periaatteessa myönteisesti ja tuettiin EU:n jäsenyyttä. Kolmen kommentin mukaan EU:n olisi edistettävä keskustelua muiden kuin maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen hyväksymisestä ja suojaamisesta. Kahdessa kommentissa vastustettiin merkintöjen luettelon rajoittamista, koska kaikkien unionin maantieteellisten merkintöjen pitäisi voida saada Geneven asiakirjan mukainen suoja.

- **Asiantuntijatiedon keruu ja käyttö**

  AND Internationalin lokakuussa 2012 tekemässä tutkimuksessa "Value of production of agricultural products and foodstuffs, wines, aromatised wines and spirits protected by a geographical indication (GI)" (http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/value-gi_en)

  havaittiin monia hyötyjä, joita EU:n maantieteellisiä merkintöjä koskevasta politiikasta koituu kuluttajille (laadunvarmistus), tuottajille (järjestelmän avoimuus kaikille laatuvaatimukset täyttäville tuottajille; reilu kilpailu; hinnanlisä; tehokas tuotanto), yhteiskunta yleensä (arvokkaiden tuotteiden yhteys maaseutualueisiin; perinteiden säilyttäminen; tuottajien ja kuluttajien välisen yhteyden palauttaminen) ja ympäristö (perinteisten tuotteiden yhdistäminen maisemiin ja viljelyjärjestelmiin). 27:n jäsenvaltion EU:ssa rekisteröitiin vuosina 2005–2010 2 768 maantieteellistä merkintää. Tutkimuksessa arvioitiin jokaisen niistä taloudellisia tietoja ja havaittiin, että maantieteellisen merkinnän saaneen tuotteen hinta on keskimäärin 2,23-kertainen verrattuna vastaavaan tuotteeseen, jolla ei ole maantieteellistä merkintää. EU:n maantieteellisellä merkinnällä varustettujen tuotteiden myyntiarvo (kaikki alat) vuonna 2010 oli 54,3 miljardia euroa (5,7 % EU:n koko elintarvike- ja juoma-alasta); EU:n maantieteellisellä merkinnällä varustettujen tuotteiden vientiarvoksi arvioidaan 11,5 miljardia euroa (15 % EU:n koko elintarvike- ja juoma-alan viennistä). .

- **Vaikutustenarviointi**

  Tätä aloitetta koskeviin paremman sääntelyn vaatimuksiin eivät sisälly vaikutusarviointi, täytäntöönpanosuunnitelma eikä julkinen kuuleminen. EU:n

liittymisestä alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan koskeva etenemissuunnitelma julkaistiin 21. joulukuuta 2017. Sidosryhmät saivat jättää kommentteja 18. tammikuuta 2018 asti. Kommentteja saatiin kahdeksan.

Paremman sääntelyn suuntaviivojen mukaan vaikutustenarviointi on tehtävä vain, jos siitä on hyötyä, ja hyöty on arvioitava tapauskohtaisesti. Vaikutustenarviointia ei edellytetä, jos komission käytettävissä on vain vähän tai ei lainkaan vaihtoehtoja. Näin on tässä tapauksessa, koska liittyminen Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan on tarpeen ottaen huomioon unionin yksinomainen toimivalta Geneven asiakirjan kattamissa kysymyksissä ja myös looginen seuraus Lissabonin järjestelmän tarkistusprosessille, johon EU on osallistunut.

EU:n jäsenyydestä olisi paljon hyötyä. Sillä voitaisiin varmistaa, että nykyiset ja tulevat EU:n tasolla rekisteröidyt maantieteelliset merkinnät, joita ei ole rekisteröity niissä seitsemässä EU:n jäsenvaltiossa, jotka ovat Lissabonin liiton jäseniä, voivat saada suojan Lissabonin järjestelmässä. EU:n maantieteelliset merkinnät voisivat periaatteessa saada nopeasti korkean tason suojan määräämättömäksi ajaksi kaikissa nykyisissä ja tulevissa Geneven asiakirjan sopimuspuolissa. Kansainvälisen rekisterin ansiosta eurooppalaisten maantieteellisten merkintöjen maine kasvaisi, koska Geneven asiakirjan nojalla saadun suojan maantieteellinen kattavuus on laaja. EU:n liittymisen ansiosta maantieteellisten merkintöjen kansainvälinen suoja paranee, minkä odotetaan vahvistavan ja mahdollisesti lisäävän maantieteellisten merkintöjen suojan positiivisia vaikutuksia, jotka kohdistuvat osallistavaan kasvuun, työllisyyteen korkean lisäarvon maataloustuotannossa, kauppa- ja investointivirtoihin, yritysten ja etenkin pk-yritysten kilpailukykyyn, sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailuun sekä teollis- ja tekijänoikeuksien suojaan. Viljelijöiden ja elintarvikkeiden tuottajien henkinen omaisuus maantieteellisellä merkinnällä varustettujen tuotteiden osalta on alttiina hyödyksikäytölle ja arvon heikkenemiselle erityisesti maailmanmarkkinoilla. Jos EU liittyy Lissabonin järjestelmään, maaseudun toimijat voivat helpommin suojata paikallisella tasolla arvokkaat tuotteensa globaalilla tasolla ja näin olla vastapainona tavanomaiselle maailmanlaajuiselle suuntaukselle, jossa kulutushyödykkeet muuttuvat toistensa kaltaisiksi ja maataloustuotteiden hintoihin kohdistuu alentamispaineita. Tämä olisi nykyisessä poliittisesti ja taloudellisesti epävarmassa tilanteessa näkyvä osoitus siitä, että EU puolustaa ja suojaa maaseutuyhteisön etuja kaikkialla maailmassa. Koska Geneven asiakirja on suurelta osin EU:n maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevaa lainsäädäntöä vastaava, EU:n liittymisestä ei odoteta aiheutuvan merkittäviä muutoksia tämän lainsäädännön sisältöön.

Hallinnolliselta kannalta voidaan todeta, että Geneven asiakirja sisältää yhdet säännöt, joiden nojalla saadaan suoja kaikissa jäsenissä. Sen vuoksi se on yksinkertaisempi ja tehokkaampi mekanismi kuin EU:n nykykäytäntö, jossa on toteutettava erilaisia paikallisia menettelyjä kahdenvälisillä sopimuksilla. Kauppapolitiikan näkökulmasta liittyminen osoittaa EU:n olevan vastuullisen johtajan roolissa ja edistävän monenvälisyyttä. Nykytilanteeseen verrattaessa EU:n liittymisestä ei odoteta koituvan lisäkustannuksia tai -taakkaa EU:n toimijoille eikä EU:n jäsenvaltioille, jotka haluavat suojata maantieteelliset merkintänsä Lissabonin järjestelmässä. Sen odotetaan päin vastoin vähentävän hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollista taakkaa.

EU:n liittyminen ei aiheuta yrityksille mukautuksiin, sääntöjenmukaisuuden varmistamiseen tai liiketoimintakustannuksiin liittyviä lisäkustannuksia tai hallinnollista lisätaakkaa lukuun ottamatta mahdollisia tutkintamaksuja, joita

Lissabonin sopimuksen jäsenet voivat soveltaa. Nämä kuitenkin tulevat korvautumaan kansainvälisestä menettelystä koituvilla säästöillä.
EU voi liittyä Geneven asiakirjaan yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa. Koska EU:n maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmä on yhdenmukainen ja kattava, Lissabonin järjestelmään kuuluvien seitsemän EU:n jäsenvaltion tekemiä suojahakemuksia, jotka koskevat alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä (joita on tällä hetkellä noin 800), jotka voivat saada suojan EU:n lainsäädännön nojalla, ei pitäisi enää suojata kansallisen lainsäädännön nojalla vaan yksinomaan EU:n lainsäädännön kautta. Tämä koskee myös Lissabonin sopimukseen liittyneistä kolmansista maista peräisin olevien maantieteellisten merkintöjen suojaa ja tällaisten kolmansien maiden jättämiä suojahakemuksia. Sen vuoksi EU:n liittyminen vähentää hallinnollista taakkaa, joka aiheutuu EU:n jäsenvaltioiden osallistumisesta Lissabonin järjestelmään.
EU:n liityttyä se voi viitata Lissabonin järjestelmän rekisteriin sen sijaan, että se kävisi yksityiskohtaiset neuvottelut maantieteellisten merkintöjen kahdenvälisestä suojaamisesta. Tämä vastaa käytäntöä muilla teollis- ja tekijänoikeuksien aloilla, joilla EU pyrkii sitouttamaan kumppaninsa liittymään teollis- ja tekijänoikeuksia koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin ja noudattamaan niitä (esimerkiksi Bernin yleissopimus tekijänoikeuksista ja Madridin pöytäkirja tavaramerkeistä) sen sijaan, että luotaisiin monenlaisia järjestelyjä, jotka hämmentävät sidosryhmiä.
EU:n liittyminen luultavasti kannustaa kolmansia maita liittymään Lissabonin järjestelmään, koska sen kautta ne saisivat suojan koko Lissabonin liitossa ja niiden yksittäisiin maantieteellisiin merkintöihin voitaisiin soveltaa tehokasta tutkintamenettelyä, jos niiden järjestelmät vastaisivat EU:n järjestelmää.
EU:n liittyminen voi erityisesti vaikuttaa myönteisesti kehitysmaihin, jotka harkitsevat Geneven asiakirjaan liittymistä, koska näiden maantieteelliset merkinnät saisivat suojan EU:ssa Lissabonin järjestelmän kautta. Afrikan henkisen omaisuuden järjestön (OAPI), jossa 17 jäsentä, osoittama kiinnostus liittymiseen on hyvä merkki, ja se osoittaa maantieteellisiä merkintöjä koskevan välineen olevan kiinnostava väline kehitysmaiden viljelijöiden oikeuksien ja perinteisen arvon suojaamiseksi.
Mahdolliset haitat voivat liittyä siihen, että Lissabonin järjestelmän jäseniä ei ole vielä paljon, maantieteellisiä merkintöjä koskeva kehitys voi viivästyä WTO:ssa entisestään, eräät EU:n jäsenvaltiot suhtautuvat epäilevästi EU:n liittymiseen, ja taloudellisten vaikutusten osalta on epävarmuutta. Geneven asiakirjaan perustuvan nykyaikaisen järjestelmän pitäisi kuitenkin olla kiinnostavampi mahdollisten uusien jäsenten silmissä; WIPOssa tapahtuva kehitys voi jopa vaikuttaa myönteisesti WTO:ssa käytäviin maantieteellisiä merkintöjä koskeviin keskusteluihin, koska se luo tarvittavia synergioita ja tuo tarkistetun Lissabonin sopimuksen lähemmäksi WTO:n prosessia; EU:n jäsenvaltioiden, joilla on varaumia Lissabonin järjestelmän suhteen, ei edellytetä liittyvän siihen; ja Lissabonin liiton jäsenet ovat edistyneet pyrkimyksissään varmistaa Lissabonin järjestelmän taloudellinen kestävyys.

Hyödyt, jotka koituvat EU:n liittymisestä Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan, ovat haittoja suuremmat. Jotta EU voisi liittyä Lissabonin järjestelmään, komission on laadittava ehdotus tarvittavista oikeudellisista toimista, jotta EU voisi liittyä Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan ja sen täytäntöönpanoon.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

  Ei sovelleta

- **Perusoikeudet**

  Unionin liittyminen Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan edistää Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan, jonka mukaan teollis- ja tekijänoikeudet on turvattava, toteutumista.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ks. liitteenä oleva rahoitusselvitys.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

  Ei sovelleta

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

  Ei sovelleta

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

  Ei sovelleta

2018/0214 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan unionin liittymisestä alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 207 artiklan yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Lokakuun 31 päivänä 1958 tehdyllä Lissabonin sopimuksella alkuperänimitysten suojasta ja niiden kansainvälisestä rekisteröinnistä[1], jäljempänä ’Lissabonin sopimus’, perustettiin erityisliitto, jäljempänä ’erityisliitto’, Pariisissa 20 päivänä maaliskuuta 1883 allekirjoitetulla teollisoikeuden suojelemista koskevalla Pariisin yleissopimuksella perustetun teollisoikeuden suojelemista koskevan liiton puitteissa. Lissabonin sopimuksen ehtojen mukaisesti sopimuspuolet sitoutuvat suojelemaan alueillaan erityisliiton muiden maiden tuotteiden alkuperänimityksiä, jotka on tunnustettu ja suojattu sellaisenaan alkuperämaassa ja rekisteröity Maailman henkisen omaisuuden järjestön (WIPO) kansainvälisessä toimistossa, paitsi jos kyseiset sopimuspuolet ilmoittavat vuoden kuluessa rekisteröintipyynnöstä, etteivät ne voi taata tällaista suojaa.

(2) Unionin jäsenvaltioista seitsemän on Lissabonin sopimuksen sopimuspuolia: Bulgaria (vuodesta 1975), Tšekki (vuodesta 1993), Ranska (vuodesta 1966), Italia (vuodesta 1968), Unkari (vuodesta 1967), Portugali (vuodesta 1966) ja Slovakia (vuodesta 1993). Kolme muuta unionin jäsenvaltiota on allekirjoittanut sopimuksen, muttei ole ratifioinut sitä (Kreikka, Espanja ja Romania). Unioni ei sitä vastoin ole Lissabonin sopimuksen sopimuspuoli, sillä sopimuksen mukaan ainoastaan valtiot voivat liittyä siihen.

(3) Toukokuun 20 päivänä 2015 hyväksyttiin alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirja[2], jäljempänä ’Geneven asiakirja’, jolla tarkistettiin Lissabonin sopimusta. Geneven asiakirjalla laajennetaan erityisliiton soveltamisala tuotteiden alkuperänimityksistä kaikkiin maantieteellisiin merkintöihin, joita tarkoitetaan WTO:n sopimuksessa teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista. Geneven asiakirja on yhteensopiva kyseisen sopimuksen sekä maataloustuotteiden alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojelemista koskevan unionin asiaankuuluvan lainsäädännön kanssa, ja siinä sallitaan kansainvälisten järjestöjen tulla sopimuspuoliksi.

---

1 http://www.wipo.int/export/sites/www/lisbon/en/legal_texts/lisbon_agreement.pdf.

2 http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/treaties/en/lisbon/trt_lisbon_009en.pdf.

(4) Unionilla on yksinomainen toimivalta Geneven asiakirjan kattamilla aloilla. Tämä vahvistettiin Euroopan unionin tuomioistuimen 25. lokakuuta 2017 asiassa C-389/15[3] antamassa tuomiossa, jossa täsmennettiin, että Lissabonin sopimuksen tarkistusluonnoksen, joka on sittemmin hyväksytty Geneven asiakirjana, ensisijaisena tarkoituksena on helpottaa ja säännellä unionin ja kolmansien maiden välistä kauppaa, ja että se on omiaan vaikuttamaan suoraan ja välittömästi tähän kauppaan. Koska Geneven asiakirjaa koskevat neuvottelut liittyvät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen kauppapolitiikan alaan etenkin teollis- ja tekijänoikeuksien kaupallisten näkökohtien osalta, ne kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan kyseisen perussopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

(5) Unioni on ottanut eräiden maataloustuotteiden osalta käyttöön yhdenmukaiset ja kattavat maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmät viineille (1970), tislatuille alkoholijuomille (1989), maustetuille viineille (1991) ja muille maataloustuotteille ja -elintarvikkeille (1992). Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 3 artiklan mukaisen yksinomaisen toimivallan vuoksi jäsenvaltioilla ei pitäisi olla kansallisia järjestelmiä erityisliiton jäseninä olevista kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaamiseksi. Koska unioni ei ole Geneven asiakirjan sopimuspuoli, se ei kuitenkaan voi hakea unionin tasolla rekisteröidyille maataloustuotteiden alkuperänimityksille ja maantieteellisille merkinnöille suojaa erityisliitossa eikä suojata jäseninä olevien kolmansien maiden alkuperänimityksiä ja maantieteellisiä merkintöjä unionin käyttöönottamilla suojajärjestelmillä.

(6) Jotta unioni voisi käyttää asianmukaisesti yksinomaista toimivaltaansa Geneven asiakirjan kattamilla aloilla ja suorittaa asianmukaisesti tehtävänsä kattavissa maataloustuotteiden alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojajärjestelmissään, unionin pitäisi ryhtyä Geneven asiakirjan sopimuspuoleksi.

(7) Unionin liittyminen Geneven asiakirjaan on Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdan, jonka mukaan teollis- ja tekijänoikeudet on turvattava, mukaista.

(8) Sen vuoksi Euroopan unionin olisi liityttävä Geneven asiakirjaan.

(9) Unionia edustaa erityisliitossa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti komissio,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hyväksytään unionin puolesta Euroopan unionin liittyminen alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan, jäljempänä ’Geneven asiakirja’.

Geneven asiakirjan teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2 artikla

[3] Unionin tuomioistuimen tuomio 25. lokakuuta 2017, komissio v. neuvosto, C-389/15, ECLI:EU:C:2017:798, 45 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

Neuvoston puheenjohtaja nimeää henkilön, jolla on valtuudet tallettaa Euroopan unionin puolesta Geneven asiakirjan 28 artiklan 2 kappaleen ii alakohdassa tarkoitettu liittymiskirja osoitukseksi siitä, että Euroopan unioni suostuu sitoutumaan Geneven asiakirjaan.

3 artikla

Komission olisi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti edustettava unionia erityisliitossa. Komissio tekee kaikki Geneven asiakirjan nojalla tarvittavat ilmoitukset unionin puolesta.

Komissio on erityisesti Geneven asiakirjan 3 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka on vastuussa Geneven asiakirjan hallinnoinnista unionin alueella ja viestinnästä Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainvälisen toimiston kanssa sekä Geneven asiakirjan että Lissabonin sopimusta ja Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaa koskevien yhteisten täytäntöönpanomääräysten[4], jäljempänä ’täytäntöönpanomääräykset’, nojalla.

4 artikla

Liittymiskirjaan liitettävässä ilmoituksessa on Geneven asiakirjan 29 artiklan 4 kohdan mukaisesti täsmennettävä, että Geneven asiakirjan 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua määräaikaa ja mainitun asiakirjan 17 artiklassa tarkoitettuja ajanjaksoja jatketaan yhdellä vuodella täytäntöönpanomääräyksissä tältä osin täsmennettyjä menettelyjä noudattaen.

Yhteisten täytäntöönpanomääräysten 5 säännön 3 kohdan a alakohdan mukaan Maailman henkisen omaisuuden järjestön pääjohtajalle osoitetussa liittymiskirjaan liitetyssä ilmoituksessa on täsmennettävä vaatimus, jonka mukaan rekisteröidyn alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän suojaamista unionin alueella koskevaan hakemukseen on yhteisten täytäntöönpanomääräysten 5 säännön 2 kohdassa esitetyn pakollisen sisällön lisäksi mainittava tiedot tavaran laadusta tai ominaisuuksista ja sen yhteydestä maantieteellisen tuotantoalueen maantieteelliseen ympäristöön, kun kyseessä on alkuperänimitys, tai tiedot tavaran laadusta, maineesta tai muusta ominaisuudesta sekä sen yhteydestä maantieteelliseen alkuperäalueeseen, kun kyseessä on maantieteellinen merkintä.

5 artikla

Tämä päätös tulee voimaan […].

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

[4] Lissabonin sopimusta ja Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaa koskevat yhteiset täytäntöönpanomääräykset, jotka Lissabonin liiton yleiskokous hyväksyi 11. lokakuuta 2017: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=376416, asiakirja WIPO A/57/11, 11.10.2017.

SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSSELVITYS

RAHOITUSSELVITYS					FS/18/YG/mh XXX agri.ddg2..XXX 6.221.2018.1 PÄIVÄYS: 5.3.2018
1.	BUDJETTIKOHTA: 05 06 01				MÄÄRÄRAHAT: 7,228 miljoonaa euroa
2.	TOIMENPITEEN NIMI: Ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin liittymisestä alkuperänimityksistä ja maantieteellisistä merkinnöistä tehdyn Lissabonin sopimuksen Geneven asiakirjaan				
3.	OIKEUSPERUSTA: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artikla ja 218 artiklan 6 kohta.				
4.	TARKOITUS: Komissio pyytää tällä neuvoston päätöstä koskevalla ehdotuksella neuvostolta valtuutusta, jonka nojalla Euroopan unioni voi liittyä Geneven asiakirjaan.				
5.	VAIKUTUKSET TALOUSARVIOON	12 KK:N AJANJAKSO (miljoonaa euroa)	KULUVA VARAINHOITO VUOSI 2018 (miljoonaa euroa)		SEURAAVA VARAINHOITOVUOSI 2019 (miljoonaa euroa)
5.0	MENOT - EU:N TALOUSARVIOSTA (TUET/INTERVENTIOT) - KANSALLISISTA TALOUSARVIOISTA - MUISTA LÄHTEISTÄ	-	1.0 1.0 - -		1,0 (arvio)
5.1	TULOT - EU:N OMAT VARAT (MAKSUT/TULLIT) - KANSALLISISTA TALOUSARVIOISTA				
		2020	2021	2022	2023
5.0.1 5.1.1	ARVIOIDUT MENOT ARVIOIDUT TULOT				
5.2	LASKUTAPA: Ei ole tässä vaiheessa määritelty.				
6.0	MAHDOLLISUUS RAHOITUKSEEN TOTEUTETTAVANA OLEVAN TALOUSARVION KYSEISEEN LUKUUN OTETUISTA MÄÄRÄRAHOISTA				KYLLÄ/~~EI~~
6.1	MAHDOLLISUUS RAHOITUKSEEN TOTEUTETTAVANA OLEVAN TALOUSARVION LUKUJEN VÄLISILLÄ SIIRROILLA				~~KYLLÄ/EI~~
6.2	LISÄTALOUSARVION TARVE				~~KYLLÄ/EI~~
6.3	MYÖHEMPIIN TALOUSARVIOIHIN OTETTAVAT MÄÄRÄRAHAT				KYLLÄ/~~EI~~
HUOMAUTUKSIA: Maksuista vastaa se jäsenvaltio, josta alkuperänimitys tai maantieteellinen merkintä on peräisin. Unioni voi kuitenkin suorittaa Geneven asiakirjan 24 artiklan 2 kohdan v alakohdan nojalla erityisen rahoitusosuuden unionin vuotuisessa talousarviossa käytettävissä olevista varoista. Budjettikohtaan 05 06 01 on vuonna 2018 osoitettu yksi miljoona euroa.					